

Spicuiri Economice

Adaus lunar la „Libertatea”.

Broșura 11.

Cel mai nou fel de CULTIVARE A GRÎULUI

Probele unui moșier învățat polon. — Roade uimitoare: acuși de zece-ori mai bogate ca după felul de cultivare de azi!

Am pomenit în un număr trecut al „Spicuirilor Economice” despre un fel nou de sămănat al grîului, care ar fi dind roade neasămănat mai bogate decît felul de azi de cultivare. — Revenim azi mai pe larg asupra lucrului, fiind el de nespusă însemnătate pentru economi, prin urmare pentru întreg poporul nostru.

Căci, popor agricol (care trăește mai ales din lucrarea pămîntului și ținerea vitelor) fiind poporul nostru românesc, — nimic nu poate fi mai de preț pentru el, ca o descoperire însemnată în ale plugăriei sale! Ori-ce învoire de acest fel, e ca o prorocie ce-i vestește zile mai bune, roadă mai mulțumitoare după truda sa. Și acum de așa ceva e vorba.

S'a publicat și o îndrumare (instrucțiune) pentru noul fel de cultivare a grîului, îndrumare întocmită de moșierul polon din vorbă, pe temeiul probelor lui, care l-au dus la așa sfîrșituri minunate. Ci-că pe aceeași suprafață de pămînt, după felul cel nou de lucrare, cap. și rod *de zece-ori mai bogat* decît azi! Dacă asta se va adevări pe deplin, — ar însemna că poporul econom stă în fața unui viitor neasămănat mai mulțumit și a unui traiu întreit de bun,

ca cel de azi. Căci ar spori uriaș în avutul seu, ar ajunge a avea și pentru sine pâne destulă, și și pentru a vinde. Tocmai de aceea, dăm și noi aci în întregime Instrucțiunea (Indrumarea, povețele) despre noul fel de cultivare a grîului, dorind dela Dzeu ca tot cuvîntul din ea să fie deplin adevărat și cei-ce vor încerca a lucra așa, să ajungă la belșugul și la mulțumirea ce se spune că a ajuns'o iscoditorul acestui fel de lucrare. Iată o:

INDRUMARE (instrucțiune) **pentru cultivarea grîului după felul Demtschinski.**

Cultivarea grîului după noul fel de lucrare, se face în două chipuri:

I. Prin prășire (săpare).

II. Prin răsădire.

Fiecare din aceste două chipuri de lucrare, urmărește unul și același scop: A întări și dezvolta rădăcinile tinerei plante, prin ce se ajunge că răsare din fiecare grăunte, *nu un fir, ci o tufă întreagă*, și din fiecare grăunte se dezvoaltă 30—40 spice bine coapte!

I. Prășirea (săparea ca la cucuruz).

A „prăși“ înseamnă a aduna pămînt în jurul firului tinerei plante. Prin prășire, partea firului acoperită cu pămînt, încep să trăiască ca o parte sub-pămînteană aceasta înseamnă, că din ea vor da rădăcini noi, iar firul cîștigînd prin rădăcini nutremînt mai mult, va fi mai tare, și mai în stare a se dezvolta puternic.

Prășirea se poate face atîta la semănătura de toamna, cît și la cea de primăvara.

1. Sămănătura de toamna, are se fie sămănată între 15 și 25 August. La sămănat se va folosi o mașină de semănat obicinuită, care se va întocmi astfel, ca rîndurile sămănăturii se cadă la o depărtare anumită; singuratiicii grăunți vor fi sămănați după cum arată următoarea tabelă:

FIG. 1.

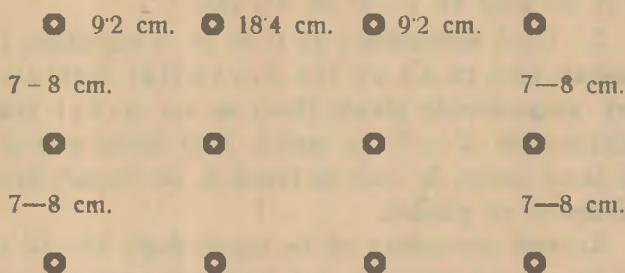

FIG. 1. a)

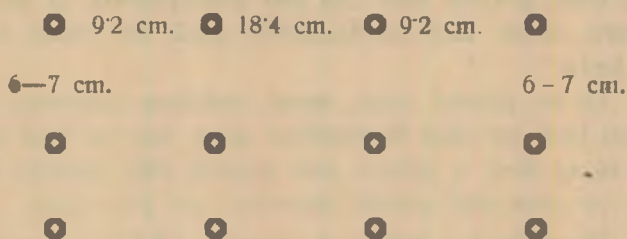

FIG. 2.

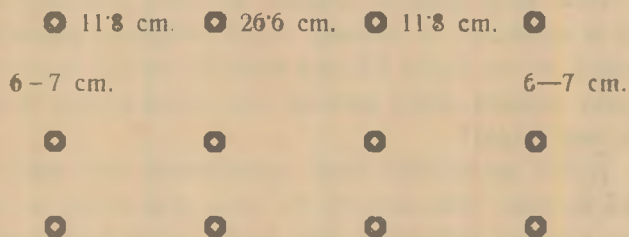
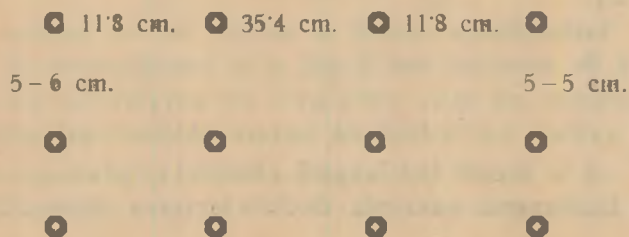

FIG. 2 a)

Depărtările răspund depărtării brazdelor unele de altele la un plug de $3\frac{1}{2}$ și de $4\frac{1}{2}$ toli.

2. Când sămănătura va fi de 2—3 săptămîni (de însemnătate este, ca să se fie dezvoltat întîiile trei fire), singuraticile plante (fire) se vor prăși (săpa) la o înălțime de $2\frac{1}{2}$ —3 cm. astfel, încît întîiul nod al cotozului (acel punct, la care se ramifică, se împart, firele) se fie acoperit cu pămînt.

Această purcedere să va repeși după 10—12 zile, și, dacă timpul va fi priincios, și a treia oară peste alte 10—12 zile. Primăvara se vor sîrpi apoi buruenile dintre rînduri. Cea dintîi prășire este cea mai primejdioasă și are prin urmare să se facă cu deosebită grijă, ca firele să nu se taie.

La un pămînt ușor, uscat, prășirea (săparea) poate fi mai tare, pe cînd la pămîntul gras, sau pe timp ploios, are să se facă o prășire mai ușoară, căci plantele încărcate cu prea mult pămînt împrejur, pot perî ușor.

După fiecare prășire pornesc rădăcini noi și un număr mare de fire.

Prin felul prășirii crușăm 30—50% (treizeci la sută pînă la jumătate) la sămînță. Fiind călătîimea sămînței atît de mică, se va putea folosi o sămînță cu alît mai bună, iar prin această, după cum se știe, se va ajunge la un seceriș mai bogat!

Rodul secerișului este neasămănat mai mare decît prețul lucrului mai mult ce se cere prin acest fel de lucrare, căci pe întinderea unui jugăr lucrat după aceste îndrumări, vom secera 20—30, ba și mai multe măji de grîu!

Insămnătatea uriașă a acestui fel de lucrare zace, afară de secerișul mai bogat, și în împrejurarea, că rodul secerișului nu mai este atît de atîrnător de mersul vremi, ca la felul de lucrare obicinuit azi, căci:

a) la secetă îndelungată pămîntul își păstrează vreme mai îndelungată umezeala, decît la lucrarea obicinuită, cită

vreme rîndurile sămănate sunt scutite prin movilele de pămînt în contra arşiței soarelui și în contra vîntului, care uscă fața pămîntului, și se împiedecă ridicarea din pămînt a umezelei.

Rîndurile goale dimpotrivă să scormonesc prin prășire și prin stîrpirea buruenilor, și prin aceasta se împiedecă iarăși înălțarea și pierderea în aer a umezelii;

b) la ploi prea multe, apa de prisos se scurge ușor printre rînduri;

c) iarna sămănătura este cu mult mai scutilă în contra frigului, decît în sămănătura obicinuită, și înghețarea ei este peste putnță, căci pămîntul adunat în jurul firului, îl apără ca o haină, de altă parte rădăcinele sunt afiț de puternice, încît nici chiar frigul cel mai mare de pe la noi, nu-i poate face pagubă.

Buruenile se pot stîrpi ușor, prin ceceace se ajunge o dezvoltare cît mai bună a grîului.

Sămănătura de vară se va sămăna cît mai timpuriu se poate. Purcederea rămîne aceeași ca la sămănatul de toamna, cu deosebirea, că sămănătura de vară se poate prăși numai de două ori.

Faptul că prășim, are o însemnătate deosebită de mare, căci fiecare econom de pămînt își poate cîștiga ușor și ieftin uneltele trebuincioase: mașină de sămănat și plug de prășit, căci prin cruțarea seminței, se acopere prețul acelora.

Spre probă se folosesc deocamdată mașinele de sămănat obicinuite și anume astfel, că tot după două rînduri se lasă afară un rînd (Fig. 2), sau tot după două rînduri două brezde (Fig. 2, a) după felul mașinei de prășire, cu care se sapă rîndurile goale.

La prășire se folosesc plugurile de prășit. Un plug de prășit costă 25—35 cor.; cu ajutorul lui o singură persoană poate prăși într'o zi un jugăr întreg. Aparatul (unealta, mașinuța) de prășit se poate cumpăra și deosebit, cu prețul de 8 cor., și se poate apoi pune la orice plug.

Firele se scot din pământ cu ajutorul unei lopeți de fier; în ziua resădirii, printr'o ușoară scuturare depărtăm apoi pământul de pe rădăcini (la nici un caz înse nu este ertat se încercăm a l depărta prin lovituri), așezăm plantele într'o ladă de mărime mijlocie, după ce am respirat mai întâi pe fundul ei o pătură de Thomas Mehl (faină Thomas).

La un jugăr folosim 75 klg. din sgura aceasta. Lada plină va fi dusă afară la holdă și fiecare plantă se va sădi într'unul din cuiburile făcute înainte, cari apoi după sădire se vor astupa ușor cu degetele.

De se va întâmpla să fie secetă în decursul timpului, când resădim, plantele vor trebui udate puțin în preseară.

Stropirea răsadului mai bine este să se facă o săptămână după așezarea lui, când din rădăcini vor fi pornit noi rădăcini și firicele.

Foarte folositoare este stropirea răsadului cu must de gunoiu (una parte de apă, 6 părți de must de gunoiu).

Dacă timpul toamna este priincios, și firele răsădite se desvoaltă bine, e bine ca să le prășim la o lună după resădire. Celor ce voesc să ajungă la roade foarte bune, li se dă sfatul, să stropească puțin fiecare plantă înainte de prășire, cu o soluțiune (topitură) de $\frac{1}{2}$ kg. Cilisalpete, în cam 30 litri de apă, și apoi să le prășim alt de tare, încît numai vârful frunzulițelor să rămână neacoperit.

Dacă sămănătura răsădită sau prășită, crește toamna prea tare, atunci cătră sfirșitul toamnei, pentru a i asigura erarea, o vom cosi, dar nu prea jos, ci mai bine la jumătatea înălțimii. A băga vite în ea, nu este bine, avînd în vedere primejdia, că sămănătura ușor poate fi vătămată și că pământul se bătucește prin aceasta prea tare.

Pentru a dobîndi cătățimea de plante de lipsă pentru un jugăr, vom sămăna pe un loc 150—200 sfînjeni pătrați, 8 kg. de sămînță.

Felul acesta de lucrare, prin resădire, se poate aplica numai acolo, unde avem la îndemînă apa de lipsă la stropit.

În gospodăria mai mici, unde stă la îndemână puterea de lipsă de muncă, se pot ajunge roade din cale afară bune, și anume 30—40 măji metrice! Resădirea se poate aplica numai la sămănătura de toamna. Buerenile trebuiesc stîrpite și aici din timp în timp.

Resădirea unui jugăr se face în decurs de 30—32 zile de lucru. La acest lucru însă pot fi aplicați și copiii și femeii.

*

Acestea sunt îndrumările, povețele, ce se dau celor ce ar dori să treacă dela felul de cultivare de azi al grîului, la felul acesta nou, — pe care tare îl laudă acei ce l'au probat.

O încercare nu face unui om o sarcină pre mare.

Cerce și economii noștri a cultiva grîu în acest fel — cel puțin pe un petec de pămînt, la loc așa mai aproape, — ca să vadă ce o ieși din lucrul acesta. Dar să țină aspru samă de îndrumările cum au să lucreze.

O O O

Invățămintele anilor răi.

Nu voi zugrăvi icoana tristă, ce ne-o arată plaiurile românești din țara aceasta; nu voi înșira nenumăratele neajunsuri, ce s'au instăpînit peste noi în cei doi ani din urmă. Le cunoaștem acestea toți, și le simt cu deosebire țăraniii noștri, cari au fost puși la grele cercări în vremile din urmă. Voi încresta numai la răboj întîmplările mai de samă, pentru a scoate la iveală invățămintele, ce le putem trage, din multele rele, peste cari am dat, ca să putem zice, că „în tot răul e și-un bine“, și să ne alegem cel puțin cu priceperea celui pățit.

Bănci populare.

Aceia dintre noi, cari au urmărit cu ochi deschiși întîmplările celor 2 ani din urmă, de bună seamă au văzut pustiirea ce-a făcut'o și o face și-acum cămătăria (uzura) prea mare prin satele noastre. Lipsa mare de bani a aflat nepregătiți pe țăraniii noștri, ba chiar și băncile noastre,

aşa că dintr'odată s'au închis toate izvoarele de bani. Pe altă parte rodul cîmpilor a fost mic, bani n'au avut pe ce face ţăranii nostri şi aşa nu-i mirare, dacă au căzut pe mâna uzurarilor fără suflet. E de-adreptul înspăimîntător ce se petrece în comitatele ungurene coplesite de jidovime. Bietul român şi-a vîndut puterea braţelor şi rodul holdelor pe mulţi ani înainte jidovului din sat, care chiar şi în timpuri grele ştie să-şi asigure cîştiguri grase. Văzînd cele ce se petrec, trebuie să dai dreptate celui ce-a zis, că „în vremuri grele jidovul se îngrăşe din neajunsul ţăranului, iar în vremuri bune din puţinul avut al lui“. Nu sunt sume mari cele împrumutate de ţăranii nostri, dar aşa cum sunt luate, vor înghiţi munca şi tot prisosul cîtorva ani ai bietului ţăran. Aşa nu mai merge, asta o simţim toţi aceia, pe cari ne doare durerea ţăranului nostru; aceea ce se petrece sub ochii nostri, trebuie să fie un îndemn pentru toţi, domni dela oraş şi fruntaşi dela sate, să înfăptuim tovărăşiile de credit, cari pe viitor să ne scape de pacostea lipitorilor dela sate a jidovimei.

Negoşul cu grîne.

Holdele noastre au rodit slăbuţ, ba în multe locuri apele au nămolit şi rodul mic ce se arăta. Ţăranul nostru nu se poate lăsa pieritor de foame şi, vrînd nevînd, cu bani împrumutaţi chiar, trebuie să cumpere mălaiul, „stîlpul căsii“, şi ici-colea şi alte grîne. Neguţătorul peste tot locul e jidovul.

Scriitorul acestor şire a făcut asemănare între preţurile din oraşele ardelenene şi bursa din Budapesta, care dă măsura preţului grînelor. Iată două pilde: 1) cucuruzul, care a avut şi are mare trecere, s'a plătit la Budapesta cu 13 până la 14 cor., dela cules şi până azi şi nu sunt semne, că se va ridica preţul. În oraşele din Ardeal, neguţătorii jidovi n'au cunoscut cucuruzul mai ieftin ca 17 cor., dar au vîndut şi cu 19 cor. Aşadară de fiecare maje s'a îngrăşat buzunarul jidovului cu cel puţin 3—4 cor.; 2) un ţăran din jurul Dejului a adus la oraş cîteva măji de ovăs, de

cel mai bun. S'a dus la jidovul ce-l cunoștea și l-a imbiat cu ovăsul. Jidovul n'a voit să-l cumpere, „că-i scump, că banii-s scumpi și n'are cui îl vinde“; la urmă au făcut tîrg cu 1'50 mierța, adică 30 l. în greutate de 13½ kgm; maja i-a venit jidovului în 11 cor. atunci cînd în Budapesta ovăsul bun să plătește cu 14 cor. 50—15 cor. Alte 2—4 cor. alunecate în buzunarul jidovului din vînzarea ovăsului cumpărat dela Românul nepriceput. Și așa merge peste tot locul!

Trebue se ne ridicăm glasul și să rugăm cu stăruință pe cei din fruntea băncilor românești, să ia în mîna lor neguțătoria cu bucate. De ce nu s'ar strînge în buzunar românesc coroanele ce azi se strîng în buzunarele jidovilor? Oare domnii dela băncile noastre să nu știe ceti prețurile din Budapesta, să nu știe socotii cît un jidov? doar știu face socoteli de cele mai incurcate. N'ar fi oare vremea să cruchăm țăranul nostru de jefuirea jidovească?

Lucrarea pămîntului.

Cei doi ani din urmă cu ploii multe și vreme rece, ne-au scos la iveală și multe greșeli ce le facem la sămănat. Țăranii noștri, chiar și acolo unde au locuri pe coaste și în preajma pădurilor, seamănă cucuruz (mălaiu) și grîu, amîndouă cresc și rodese numai pe vremuri calde și în pămînturi bune. „Vreau se mînc grîul meu și mălaiul meu“ — zice țăranul nostru, — și nu-și face socoteala, că grîul și cucuruzul lui, e foarte scump, și-ar ieși mai bine cu socoteala, sămănînd pe aceste locuri ovăs, cartofi (crumpene baraboi, pere) sau nutrețuri, ca trifoiul, luțerna, mazăricea, — bine înțeles gunoind locurile cum se-cade.

Impăduriri și pomi pe coaste.

Căutînd pricina multelor ieșiri de ape din anii din urmă, învățații au aflat, că s'au făcut multe greșeli cu tăiatul pădurilor. S'au tăiat pădurile, dar numai în prea puține locuri s'au sădit altele în loc, și chiar dacă s'au sădit nu-

mai peste ani, de au rămas coastele pleșuve. Iată ce spune o carte înțeleaptă despre păduri și ploii.

„Pe locuri împădurite cade mai multă ploaie, ca pe locuri goale. Din ploaia, ce cade asupra pădurii, un pătrar se oprește pe frunze și crengi și pe tulpină, de unde se ridică iarăși în văzduh, ca aburi. Numai 3 din 4 părți cad pe pământ, care o sugă, iar dacă ploaia ar fi multă și coasta prețipișă, curgînd la vale se oprește prin multe gropi, de unde pe încetul se sugă în pământ și se ridică în văzduh, așa că numai o parte mică ajunge pe șes. Frunzișul pădurii așezat sub tulpine încă sugă multă apă, de pildă frunzișul de brad sugă de 4—5 ori atîta apă, cît cuprinsul lui: frunzișul de fag și stejar de 6 ori, mușchiul chiar de 10 ori, iar ce nu pot înghiți, se zbea încet în pământ. Până cînd aceiași ploaie pe șes a făcut băltoace, pe coasta sterpe a alunecat spre șes, a umflat pârăele și rîurile și a nămolit livezile (rîturile), — în pădure abia se cunoaște, fiindcă pădure înghite ploaia. Zăpada (omătul, neaua) la adăpostul pădurii se topește numai pe încetul, mult mai încet ca pe pămînturile arătoare, și astfel și puhoaietele vor fi mai rare de pe coaste cu pădure sau cu pomi roditori“.

Vom da deci mîna de ajutor și nu vom pune nici o piedecă deregătorilor pădurari, cari ne sîdesc păduri pe coaste sterpe, prin rupturi și prin rîpe, fiindcă acestea numai spre folosul nostru sunt. Vom fi feriți de puhoaiete și, pe deasupra, — după trecerea anilor de opreliște — vom avea pentru vitele noastre pășune mai multă ca pînă acum, Pomi roditori sădiți pe coaste ne vor da nu numai poame, ci ne vor îmbrăca și coastele cu nutreț gustos și mult, pe seama vitelor noastre.

Cei-ce ochi au — vadă! Cei-ce urechi au — se audă!, căci numai binele lor îl vreau.

Dej, la Crăciun, 1913.

Triar.

Povață.

Inflorirea vinului

Morbul acesta să pricinuește vinului prin un microb, (o ființă mică de tot), așa numit *sacharomices microderma*, pe care numai mărit de 600 de ori îl putem vedea bine.

Acest microb atacă de regulă vinurile tinere și cari au în ele prea puțin alcool (spirt). Aceste vinuri dacă sunt timp mai îndelungat în atingere cu aerul, pe fața lor se formează o peliță subțire alburie, care mai târziu îngroșându-se, încetîșor se așază la fund.

În pivnița caldă se ivește morbul mai curînd, de cît în pivnița mai rece.

Microbul acesta atacă alcoolul din vin și îl desface în acid carbonic ($C. O_2$) și în apă, așa că de nu ne îngrijim pentru înlăturarea lui, cu timpul face vinul cu totul netrebut.

Vinurile mai tari, cari au 10 - 12% alcool, nu sufăr de morbul acesta.

Apărarea contra morbului înfloririi, ar sta din următoarele:

1. Să nu ținem buțile golite, jumătățite, ci cel puțin în fie care lună să le umplem așa, ca în bute aer să nu rămîie de loc. Sau, de nu putem încunjura în nici un fel ca butea să nu stee golită, atunci să afumăm cu piatră pucioasă asupra vinului.

2. Umplem butea cu vin, până se ridică floarea la suprafață, în timpul acesta cu un ciocan tot batem doagele, ca floarea lipită pe doage, să se ridice toată în sus, și așa pe rînd o înlăturăm cu totul.

3. La suprafață turnăm spirt rafinat, care conține 95% alcool; acesta așa trebuie turnat, ca să rămîie la suprafață. Spirtul acesta omoară microbii aflători în vin. Însă la manipulația aceasta să avem grije, ca mai mult de 1 litră alcool, la 100 litre vin, să nu punem, pentru că legea oprește lucrul acesta și pedepsește foarte aspru. Legea din anul 1909 § 3. oprește alcoolizarea vinului cu gîndul de a mări cîtățimea lui de alcool, și o în-

gădue numai la vinurile cari sunt înclinate spre oarecare morb, dar și atunci să nu folosim mai mult alcool de unu la sută, adică la 100 l. vin, 1 litru alcool.

O O O

Negoțul statelor din Europa.

— România avînd cîștig mai mare ca toate! —

Glasul cifrelor din numărătoarele cele de multe feluri, este adeseori mai mult spunător decît toate vorbele frumos ticluite, și ne arată mai viu ca ori și ce. că pentru ce sunt cutari stări în țări și între țări, așa cum le vedem noi, fără a le pricepe uneori rostul.

Între altele vedem dîndu se în timpul mai nou o deosebită luare aminte României. De sigur trage mult în cumpănă armata ei și poporul întreg care se dovede foarte războinic gata a se arunca în foc în măsură mai mare chiar de lî i se cerea, pentru mărirea Țării sale. Dar mai sunt ele popoare războinice, și și mai mari ca România, fără a fi prețuite atîta cît ea!

Căci numai vitejia nu e nici ea singurul lucru ce se caută la un popor. E și bunăstarea lui și a țării sale! Și în privința asta România a ajuns la stări de piz-muit, am putea zice la stări neașteptat de fericite. Ea e azi una din țările a cărei cumpănă între venitele și cheltuelile sale, e mai bogată ca a tuturor (auzi: a tuturor!) țărilor din Europa! O privire asupra statisticei care arată feluritele stări de lucruri în singuraticile state ale Europei, ni-o vădește asta. Cea dinții chele care ne arată acest lucru e: că ce aduce fiecărei țări negoțul ei cu țările din afară de ea? Cît aduce ea din afară (import), plătiind cu bani, așadar cheltuind, și cît trimite ea în afară (export) pe ce capătă bani? Cu cît o țară va trimite ea mai multe mărfuri (bucate, vite, unelte, mașini, etc) în afară, pe cari îi vin bani, și cu cît va aduce mai puțin din afară, pe ce dă banii afară din țară, — cu alît va avea cîștig mai mare, va spori în bogăție, va înflori. Și acum iacă ce ne arată statistica cea mai nouă despre statele din Europa în privința asta:

	Aduce din afară (import) de cor.:		Duce în afară (export) de cor.:	
Anglia	17'892	milioane.	14'394	milioane.
Germania	12'154	"	10'497	"
Francia	9425	"	7698	"
Hollandia	6599	"	5391	"
Belgia	4210	"	3591	"
Rusia	3695	"	2765	"
Austria	3490	"	2664	"
Italia	3462	"	2302	"
Ungaria	2082	"	1830	"
Elveția	1886	"	1304	"
Spania	1003	"	1003	"
Dania	924	"	829	"
Suedia	919	"	875	"
Turcia	822	"	487	"
Norvegia	654	"	429	"
România	392	"	592	"
Portugalia	368	"	183	"
Bulgaria	189	"	177	"
Grecia	166	"	135	"
Sirbia	157	"	108	"
Muntenegru	8	"	2	"

Care va se zică toate statele din Europa, cumpără din afară mai mult decît trimite în afară. Singură România vinde aproape îndoiti de mult decît cumpără, — ceea ce înseamnă, că curg în Țară mult mai mulți bani, decît ea trimite în afară! Aceasta îi ridică foarte mult bunăstarea! Ajungînd așa la bogăție, își poate dezvolta toate așezămîntele, culturale, economice și armata, și poate avea totdeauna bani cruțați pentru zile de primejdie!

Iar pe o astfel de Țară, o prețuiesc apoi, foarte mult, și vecinele sale! — Așa cum e și între oameni, că bunăstarea îți mărește vaza și înșămîntatea!

— Dar stă România și în alte privințe mai presus de multe din statele vecine ei. De pildă vedem în aceeași statistică, arătarea liniilor de telegraf și telefon în fiecare țară, și vedem că România are 34.750 kilometri de linii de telefoane, pe cînd Ungaria, cea de trei ori de mare ca România, abia are 30.600 kilometri de linii telefonice.

— La locu unde arată care stat cite corăbii și cît de mari, are pentru a-și purta negoțul cu iumea mare, —

ieră aflăm pe România stind bine. Iacă o asemănare: România are vapoare (corăbii) de negoț și șalupe (vase ușoare) pe Dunăre și pe Mare, cari pot duce mărfuri de 175.000 tone de odată. Ungaria, care are și ea Dunărea, mai multă ca România, și are mare la Fiume, are vapoare de negoț și șalupe, abia de 132.000 tone.

Și în mai multe privințe s'a ridicat, și mai ales e acum pe calea unui înveselitor avânt, Regatul liber român.

ȘTIRI ECONOMICE.

Unde este gaz, este și petroleul Petrolul începe a se căuta în măsură tot mai uriașă în toată lumea! Și asta mai ales de când se începuse folosirea motoarelor la minatul carelor (automobilelor) și la al feluritelor mașini. Căci, precum se știe, benzina ce mină motorul, din petrol se alege. Că în timpul din urmă petrolul și mai ales benzina s'a scumpit grozav, pricina e a se căuta în fapt că înmulțindu-se motoarele, cererile de benzină au tot crescut, dar mai tare ca puțința de fabricare de benzină.

Acum se vestește din America, că în Canada s'a dat peste foarte bogate izvoare de petrol, — și învățații americani vorbind despre aceste izvoare, spun că acolo unde este gaz subpământean, așa cum la ei s'a fost aflat de mult, acolo este totdeauna și petrolul!

Asta înveselește cercurile economice, cari nădăjduesc că pe Cîmpia Ardealului, unde au izbucnit izvoarele de gaz (la Șarmășel și aiurea), se va afla și petrolul! Ceea ce ar fi un mare noroc pentru țară.

*

Nou izvor de venit pentru poporul econom, se deschide — în România. Anume, pe urma supărării cu Bulgaria, mii și mii de Bulgari cari trăiau din legumărit în jurul orașelor din Țară, dar mai ales în jurul Bucureștilor, — și cari duceau în Bulgaria an de an sute de mii din legumăritul ce l cultivau, — nu s'au mai întors la vetrele lor de cultivători de zarzavat, alții au perit în cumplitul războiul, — destul că azi e cam gol de ei în Țară. Și de silă și de cumințenie, conducătorii Țării Românești au luat toate măsurile, ca să se dea poporului, în toată țara, dar mai ales în apropierea orașelor, rezezi și bune învățături despre cultivarea zarzavatului (a tot felul de le-

gume) atât de căutate, și să iee Români în mână acest izvor însemnat de ciștig, pe care până aci îl lăseau în chip tîndălesc Bu'garilor. Ci-că lucrul merge cu zor nainte și curînd legumăritul va aduce bunăstare la mii de țărani români din preajma orașelor.

În timp de morb lipicios între vite, e oprit ne-gusturilor de vite, măcelarilor, jugănitorilor, — a întra în curțile cu animale bolnave (ca se nu ducă ei apoi ger-menii boalei în alte curți în cari ar întra). O ordinațiune (poruncă) ministerială mai nouă, prescrie și lucrul acesta, precum poruncește foarte aspru veterinarilor (medicilor de vite) se facă arătare la deregătorii în scop de a pedepsi foarte aspru pe acei economi proprietari de vite, în a că-ror curte s'a bolnăvit vre o vită mare ori mică de morb lipicios și n'a înștiințat asta îndată la deregătorie (primă-rie). Și medicul îndată ce află de boală, are se lipească pe poarla curții, spre uliță, o tablă roșie, cu scrisoare care spune că acolo e morb lipicios, spre a se feri oa-menii de atingerea cu acea curte.

Nici oul nu-i curat? Până azi toată lumea credea și mai crede, că oul e cu totul curat de orice germeni de boală (microbi). — de azi încolo și această credință se clătină. Un învățat englez s'a pus să cerceteze ouele din acest punct de vedere. A luat cîteva sute de ouă, tot proaspete. Și spune că abia afla cîte 12 din 100 de ouă, libere de orice microbi, de orice germeni aducători de morb, de stricăciune. Mai ales se află în ou microbii colerei de găini, dar și ai altor boale. Ci-că micro-bii întră în ou prin coaja lui, — și ca să nu se întîmple asta, dă sfatul, ca ouele luate din cuibar, să se țină la loc uscat și curat, și numai după aceea să le băgăm în zamă de var sau murătură de sodă, pentru a le înmaga-zina. Atunci se țin timp mai îndelungat nestrucate.

Prețul bucatelor după bursa din Budapesta:

Griu	Cor.	22 — 23
Săcară	"	15 ¹ / ₂ — 16 ¹ / ₂
Orz	"	13 — 14
Ovăș	"	14 — 15
Cucuruz vechiu	"	14 — 14 ¹ / ₂ , nou 12 ¹ / ₂ — 13

Piața Oraștiei: Griu 22 — 23; Săcară 17 —; Cucuruz vechiu 16 — 17; cucuruz nou 14 — 15 maja-metr.